

स्नातकोत्तर नेपाली नयाँ पाठ्यक्रम

(सी बी सी एस पद्धतिअनुसार)

नेपाली विभाग
दार्जिलिङ हिल्स युनिवर्सिटी

पहिलो सत्र

पहिलो सत्रका सबै पाठ्यचर्या मूल विषय (Core subject) हुन्।

पाठ्यचर्या कोड – NEP-PG-C101
क्रेडिट 4

पूर्णाङ्क 100 =

लिखित परीक्षा – 75
योग्यता विकासको मूल्याङ्कन -

25

नेपाली भाषा विज्ञान

नेपाली भाषाको परिचय, वैशिष्ट्य तथा नेपाली भाषाका विकासको पृष्ठभूमि

नेपाली भाषाका भाषिकाहरूको विवरणात्मक अध्ययन

ध्वनि र वर्ण, नेपाली वर्णका भेद

नेपाली वर्ण, अक्षर र लिपि व्याकरण

नेपाली भाषाका व्याकरणिक वर्ग र कोटिहरू

नेपाली शब्द-ढुकुटी

वाक्यका सङ्घटक एकाइहरू

नेपाली वाक्यका भेद

सन्दर्भ ग्रन्थ

चूडामणि बन्धु

बालकृष्ण पोखरेल र

वल्लभमणि दाहाल

माधवप्रसाद पोखरेल

योगेन्द्र यादव र

भीष्मनारायण उप्रेती

माधवप्रसाद पोखरेल

भोलानाथ तिवारी

कपिलदेव द्विवेदी

आर एच रबिन्स

(अनु – डा देवीदत्त शर्मा)

गुणाकर मुळे

ल्योनार्द ब्लुमफिल्ड

भाषा विज्ञान

ध्वनि प्रक्रिया र केही ध्वनि सिद्धान्त

ध्वनि विज्ञान र नेपाली भाषाको ध्वनि परिचय

भाषा विज्ञान

नेपाली वाक्य व्याकरण

भाषा विज्ञान

भाषा विज्ञान एवं भाषा शास्त्र

सामान्य भाषिकी : एक प्रारम्भिक सर्वेक्षण

भारतीय लिपियों का विकास

ल्याङ्गवेज

जोहन ल्योन्स
 चूडामणि बन्धु
 बालकृष्ण पोखरेल
 बालकृष्ण पोखरेल
 बालकृष्ण पोखरेल
 गोपालनिधि तिवारी
 रोहिणीप्रसाद भट्टराई
 माधवप्रसाद पोखरेल र
 अन्य(सम्पा)

ल्याङ्ग्वेज एन्ड लिङ्ग्विस्टिक्स
 नेपाली भाषाको उत्पत्ति
 राष्ट्रभाषा
 नेपाली निर्वचन (भाग १ र २)
 नेपाली भाषा र साहित्य
 नेपाली भाषाको बनोट
 बृहत् नेपाली व्याकरण
 नेपाली साहित्यको वृहत् इतिहास(पहिलो ठेली)

पाठ्यचर्या कोड- NEP-PG-C102

पूर्णाङ्क 100= क्रेडिट

4

लिखित परीक्षा – 75

योग्यता विकासको मूल्याङ्कन -

25

नेपाली कविता साहित्य

*कविताका संरचनात्मक तत्त्वहरू
 नेपाली कविताको पृष्ठभूमि, परम्परा र विकास
 नेपाली गद्य कविताको स्वरूप, वैशिष्ट्य र विकास-परम्परा
 नेपाली कवितामा देखा परेका नवीन शैली, प्रवृत्ति र प्रयोग
 आयामेली आन्दोलन र नेपाली कविता
 नेपाली कवितामा प्रतीक, बिम्ब र मिथकको प्रयोग र प्राप्ति
 नेपाली कविताका उपविधाहरू – लामो कविता, हाइकु, दुइ हरफे,
 तीन हरफे कविता*

पाठ्य कृतिहरू

वसन्त शर्मा	कृष्णचरित्र
भानुभक्त आचार्य	रामायण
लेखनाथ पौड्याल	तरुण तपसी
बालकृष्ण सम	म पनि द्यौता मान्छु
लक्ष्मीप्रसाद देवकोटा	शाकुन्तल
गोपालप्रसाद रिमाल	सपनामा

वीरेन्द्र	आगोको हुँ म बग्दो नदी
मोहन कोइराला	कार्टुनको सहर
बैरागी काइँला	गङ्गा निलो बग्छु
ईश्वरवल्लभ	मेरो आमाले आत्महत्या गरेको देश
भूपी शेरचन	मैनबत्तीको शिखा
अगमसिंह गिरी	पहाडलाई मेरो माया
हरिभक्त कटुवाल	यो जिन्दगी खै के जिन्दगी
पारिजात	एउटी स्वास्नी मान्छेको अन्तर्वार्ता

सन्दर्भ ग्रन्थ

गोपालप्रसाद रिमाल	आमाको सपना
बाबुराम आचार्य	पुराना कवि र कविता
दयाराम श्रेष्ठ	नेपाली साहित्यका केही पृष्ठ
दयाराम श्रेष्ठ	रामकथा परम्परा र भानुभक्तीय रामायण
अभि सुवेदी	सिर्जना र मूल्याङ्कन
केशवप्रसाद उपाध्याय	प्राथमिककालीन कवि र काव्य प्रवृत्ति
केशवप्रसाद उपाध्याय	तरुण तपसीको पूनर्मूल्याङ्कन
केशवप्रसाद उपाध्याय	रिमाल : व्यक्ति र कृति
राममणि रिमाल	नेपाली काव्य र कवि
सूर्यविक्रम ज्ञवाली र	
अन्य (सम्पा)	
इन्द्रबहादुर राई (सम्पा)	भानुभक्त स्मारक ग्रन्थ
वासुदेव त्रिपाठी	भानुभक्तका कृति : अध्ययनहरू
वासुदेव त्रिपाठी	नेपाली कविताको सिंहावलोकन
रमेश श्रेष्ठ	लेखनाथ पौड्यालका कवित्यको विश्लेषण र मूल्याङ्कन
गणेशबहादुर प्रसाईँ	नेपाली कविताका प्रवृत्ति
गणेशबहादुर प्रसाईँ	सुवानन्ददासदेखि राजीवलोचनसम्म
ईश्वर बराल	नेपाली कवितामा स्वच्छन्दतावादी धारा
भैरव अर्याल	देवकोटा र उनका महाकाव्य
	नेपाली कवितामा प्रकृति

कृष्णचन्द्रसिंह प्रधान (सम्पा)
कृष्णचन्द्रसिंह प्रधान
कमल दीक्षित (सम्पा)
कुमारबहादुर जोशी

साझा समालोचना
सिर्जनाको सेरोफेरो
बुङ्गल
महाकवि देवकोटा र उनका महाकाव्य

कुमारबहादुर जोशी
कुमारबहादुर जोशी
कुमारबहादुर जोशी
अविनाश श्रेष्ठ र अन्य (सम्पा)
ताना सर्मा
व्रतराज आचार्य
महादेव अवस्थी
जनकलाल शर्मा
वीरेन्द्र
ईश्वरवल्लभ

देवकोटाका कवितामा प्रकृति
देवकोटाका कविता यात्राको विश्लेषण र मूल्याङ्कन
देवकोटाका प्रमुख कविता कृतिको कालक्रमिक विवेचना
हरिभक्त कटुवाल स्मृति ग्रन्थ
सम र समका कृति
आदिकवि भानुभक्त
नेपाली खण्डकाव्य
जोसमनी सन्त साहित्य परम्परा
मेघमाला
एउटा सहरको किनारामा

बैरागी काइँला
ईश्वर बराल (सम्पा)
लक्ष्मीदेवी सुन्दास (सम्पा)
हरेन आले (सम्पा)
लक्ष्मणप्रसाद गौतम
अविनाश श्रेष्ठ र अन्य (सम्पा)
वासुदेव त्रिपाठी र अन्य (सम्पा)
मोहन ठकुरी (सम्पा)
तारानाथ शर्मा (सम्पा)
वासुदेव त्रिपाठी
इन्द्रबहादुर राई
कृष्णचन्द्रसिंह प्रधान
रमेश श्रेष्ठ
लक्ष्मीदेवी सुन्दास
लक्ष्मीदेवी सुन्दास (सम्पा)
भवानी घिमिरे (सम्पा)

अन्धा मान्छेहरू र हात्ती
मोहन कोइरालाका कविता
सम्मेलन कविता सङ्ग्रह
नवआधुनिक नेपाली कविता
समकालीन नेपाली कविताको विम्बपरक विश्लेषण
कवि हरिभक्त कटुवाल स्मृति ग्रन्थ
नेपाली कविता (भाग १ देखि ४)
नेपाली कविता यात्रा
समसामयिक साझा कविता
नेपाली कविताको सिंहावलोकन
सन्दर्भ ईश्वरवल्लभका कविता
सिर्जनाको सेरोफेरो
नेपाली कविताका प्रवृत्ति
समय र समीक्षा
विवेचना
भानु (कटुवाल विशेषाङ्क)

पाठ्यचर्या कोड – NEP-PG-C103
= क्रेडिट 4

पूर्णाङ्क 100

लिखित परीक्षा – 75
योग्यता विकासको मूल्याङ्कन -

25

साहित्येतिहासको अवधारणा र नेपाली साहित्यको इतिहास

साहित्येतिहासको अर्थ, परिचय, स्वरूप एवं संरचना
साहित्येतिहास लेखनका विविध आधार, सिद्धान्त र मान्यताहरू,
साहित्येतिहास र काल विभाजनको प्रयोजन, महत्त्व, औचित्य र
सीमा

नेपाली साहित्येतिहासको काल विभाजन
प्राथमिककालीन नेपाली साहित्यको इतिहास, विधागत विविध
प्रवृत्ति र तिनको मूल्याङ्कन
माध्यमिककालसम्मको अनूदित नेपाली साहित्य

आधुनिकको अर्थ, साहित्यमा आधुनिकताको अवधारणा
आधुनिकतावाद, उत्तर आधुनिकतावाद र नेपाली साहित्य

हलन्त वहिष्कार
झर्रोवादी आन्दोलन
राल्फाली आन्दोलन
लीलालेखन

सन्दर्भ ग्रन्थ

ताना सर्मा
रत्नध्वज जोशी
ठाकुर पराजुली

नेपाली साहित्यको इतिहास
आधुनिक नेपाली साहित्यको झलक
नेपाली साहित्यको परिक्रमा

असीत राई
घनश्याम नेपाल
गोविन्दराज भट्टराई
शान्तिराज शर्मा
कुमार प्रधान
अभि सुवेदी
गोविन्द भट्टराई
दयाराम श्रेष्ठ सम्भव
कुमारबहादुर जोशी

भारतीय नेपाली साहित्यको इतिहास
नेपाली साहित्यको परिचयात्मक इतिहास
काव्यिक आन्दोलनको परिचय
नेपाली साहित्यको ऐतिहासिक रूपरेखा
ए हिस्ट्री अन्व नेपाली लिटरेचर
नेपाली लिटरेचर ब्याकग्राउन्ड एन्ड हिस्ट्री
काव्यिक आन्दोलनको परिचय
नेपाली साहित्यका केही पृष्ठ
पाश्चात्य साहित्यका प्रमुख केही वाद

वासुदेव त्रिपाठी
कृष्ण धरावासी
अभि सुवेदी
विद्यापति दाहाल
यज्ञराज सत्याल
तारानाथ शर्मा
बालचन्द्र शर्मा
बालकृष्ण पोखरेल
ठाकुरप्रसाद पराजुली
दयाराम श्रेष्ठ सम्भव
शरच्चन्द्र शर्मा भट्टराई
घनश्याम नेपाल
दयाराम श्रेष्ठ सम्भव
केशवप्रसाद उपाध्याय
सुमन राजे
चूडामणि बन्धु
दीनानाथ शरण
Abhi Subedi
Kumar Pradhan

पाश्चात्य साहित्यको सैद्धान्तिक परम्परा (भाग १ र २)
लीलालेखन
पाश्चात्य काव्य सिद्धान्त
पाश्चात्य समालोचना र प्रमुख केही वाद
नेपाली साहित्यको भूमिका
नेपाली साहित्यको इतिहास
नेपाली साहित्यको इतिहास
नेपाली भाषा र साहित्य
नेपाली साहित्यको परिक्रमा
प्रारम्भिक कतालको नेपाली साहित्य : इतिहास र परम्परा
नेपाली साहित्यको इतिहास (माध्यमिक काल)
नेपाली साहित्यको परिचयात्मक इतिहास
साहित्येतिहास : सिद्धान्त र सन्दर्भ
विचार र व्याख्या
साहित्येतिहास : स्वरूप और संरचना
नेपाली साहित्यको इतिहास
नेपाली साहित्य का इतिहास
Nepali Literature : Background and History
A History of Nepali Literature

पाठ्यचर्या कोड – NEP-PG-C104
= क्रेडिट 4

पूर्णाङ्क 100

लिखित परीक्षा – 75
योग्यता विकासको मूल्याङ्कन -

25

नेपाली कथा साहित्य

*कथाको परिचय र स्वरूप, कथाको संरचना र यसका तत्त्वहरू
आधुनिक नेपाली कथाका प्रारम्भिक स्तम्भहरू*

आधुनिक नेपाली कथाका विविध धारा र प्रवृत्तिहरू

आयामेली सिद्धान्त र नेपाली कथा

नेपाली कथामा सौन्दर्यात्मक अनुभूति र मानवीय संवेदनाको प्रस्तुति

नेपाली कथामा चित्रित जनजीवन र लोक-सांस्कृतिक सन्दर्भको

अन्तर्भावन

कथामा लीलादृष्टि, कृतिलेखन र विधामिश्रण

पाठ्य कृतिहरू

गुरुप्रसाद मैनाली परालको आगो
रूपनारायण सिंह बितेका कुरा
विश्वेश्वरप्रसाद कोइराला मधेसतिर

हायमनदास राई किरात भेटेपछि
शिवकुमार राई छाता
इन्द्रबहादुर राई रातभरि हुरी चल्थो
हामीजस्तै मैनाकी आमा
कठपुतलीको मन

भवानी भिक्षु माउजङ बाबुसाहेबको कोट
गोविन्द गोठाले भाँडो

शरद् छेत्री निपात
गुप्त प्रधान जब मान्छेको अनुहार हराउँदै जान्छ
सानु लामा पैयुँ फुलेको दिन
माया ठकुरी पिरामिड

प्रदीप गुरुङ बिरिमफूल
बी बी लकान्द्री हिउँ परेका रातले जन्माएका कथाहरू
पूर्ण राई पासाङहरूको कथा

सन्दर्भ ग्रन्थ

गुरुप्रसाद मैनाली
रूपनारायण सिंह
शिवकुमार राई
खहरे
इन्द्रबहादुर राई
हायमनदास राई किरात
विश्वेश्वरप्रसादा कोइराला
हरिप्रसाद गोर्खा राई
परशुराम रोका
भवानी भिक्षु
गोविन्द गोठाले

नासो
कथा नवरत्न
फ्रन्टियर
विपना कतिपय
आँधी-बेहरी
दोषी चस्मा
यहाँ बदनाम हुन्छ
पञ्चामृत
मैयाँसाहेब
कथै कथा
प्रेम र मृत्यु

ईश्वर बराल
ईश्वर बराल
रत्नध्वज जोशी
मोहनराज शर्मा
वासुदेव त्रिपाठी
शरच्चन्द्र शर्मा भट्टराई
हरिप्रसाद शर्मा
दयाराम श्रेष्ठ सम्भव
घनश्याम नेपाल
अविनाश श्रेष्ठ (सम्पा)
रामलाल अधिकारी (सम्पा)
इन्द्रबहादुर राई
इन्द्रबहादुर राई
शरद् छेत्री
गुप्त प्रधान
गुप्त प्रधान
सानु लामा
सानु लामा
दयाराम श्रेष्ठ (सम्पा)
दयाराम श्रेष्ठ (सम्पा)
रामलाल अधिकारी (सम्पा)
अर्जुन निरौला
माया ठकुरी
प्रदीप गुरुङ
बी बी लकान्द्री
विक्रमवीर थापा
प्रकाश कोविद्
मोहनराज शर्मा (सम्पा)
शान्तिराज शर्मा
अविनाश श्रेष्ठ (सम्पा)
रामलाल अधिकारी (सम्पा)

झ्यालबाट
आख्यानको उद्भव
नेपाली कथाको कथा
कथाको विकास प्रक्रिया
विचरण
माध्यमिककालीन नेपाली गद्याख्यान
कथाको सिद्धान्त र नेपाली कथा
पच्चीस वर्षका नेपाली कथा
आख्यानका कुरा
आधुनिक भारतीय नेपाली कथा
नेपाली कथा यात्रा
कथास्था
कठपुतलीको मन
समय र बाँसुरीको धुन
मान्छे मान्छेको बस्तीभिन्न
अक्षरै अक्षरको सहर
कथा सम्पद्
मृगतृष्णा
पच्चीस वर्षका नेपाली कथा
भारतीय नेपाली कथा
नेपाली कथा यात्रा
एउटा रात बितेपछि
साँघु तरेपछि
बिरिमफुल
आमा घर फर्किनन्
बीसौँ शताब्दीकी मोनालिसा
प्रकाश कोविद्का प्रतिनिधि कथाहरू
समसामयिक साझा कथा
कथाको संसार र संसारका कथाहरू
आधुनिक भारतीय नेपाली कथा
नेपाली कथा यात्रा

योग्यता विकासको मूल्याङ्कनका निम्ति पहिलो सत्रमा
निम्नलिखित विषयहरू वैकल्पिक रूपमा राखेर विद्यार्थीको
मूल्याङ्कन गरिने छ।

- अनुशिक्षण
- सङ्गोष्ठी पत्र लेखन र प्रस्तुति
- सामूहिक चर्चा